

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
www.overijssel.nl
overijsselloket@overijssel.nl
KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Provinciale Staten van Overijssel

Inlichtingen bij
J. Visser-Kuiper
Telefoon +31384997035
JFX.Visser-Kuiper@overijssel.nl

Datum	Kenmerk	Zaaknummer	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
14.11.2024	D2024-10-008853	2024-026598	1 van 5			

Onderwerp: Vervolg PPLG

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:
[] ter informatie
[X] anders, en wel: ter agendering voor de commissie Landbouw en Natuur van 27 november 2024

Bijlage I
Presentatie "Vervolg PPLG Overijssel" van 15 oktober 2024 (bijgevoegd)

Bijlage II
Brief van bestuurlijke gebiedstafel Vechtdal (bijgevoegd)

In de commissie Landbouw & Natuur van 25 september 2024 is de toezegging gedaan u inzicht te geven in de scenario's die wij voor ons zien als vervolg voor het Provinciaal Programma Landelijk Gebied Overijssel (PPLG Overijssel) nu het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is weggefallen. In deze brief geven wij hiervan een overzicht. De motie 'Gebiedsaanpakken vanuit initiatieven van inwoners' zoals aangenomen in uw vergadering van 13 november 2024 is hierin verwerkt. In de commissie Landbouw & Natuur op 27 november 2024 gaan we hierover graag met u in gesprek.

Streep door NPLG, wel geld voor koploperprojecten

Het nieuwe kabinet heeft besloten een streep te zetten door het NPLG en het Transitiefonds voor het landelijk gebied te schrappen. Hiermee vervalt de basis voor ons PPLG Overijssel en de toedeling van de nationale opgaven aan de provincie. Ook is er fors minder budget beschikbaar om de opgaven in Overijssel te realiseren. De eerder door het Rijk beschikbare gestelde middelen voor de maatregelpakketten PPLG (€ 234 mln.) en versnellingsprojecten (13,25 mln.) kunnen wel worden ingezet. Hoe wij dit willen gaan doen komt verderop in deze brief aan de orde; in de voorgestelde richting is de motie 'Gebiedsaanpakken vanuit initiatieven van inwoners' verwerkt.

Doorwerking in Overijssel

In ons coalitieakkoord hebben wij aangegeven dat wij willen dat het Overijsselse platteland erop vooruitgaat. Er moet een juiste balans zijn tussen de natuur en de omgeving en dat met een duurzaam perspectief voor de ondernemers. Ook nu het NPLG en het Transitiefonds zijn weggefallen, blijven wij staan voor onze Overijsselse 3x3 aanpak. In ons landelijk gebied werken we aan een goed sociaaleconomisch perspectief, een toekomstbestendige landbouwsector en het herstel van de natuur, het watersysteem en het klimaat zoals vastgelegd in wet- en regelgeving. De omstandigheden waarbinnen we onze 3x3 aanpak kunnen en willen realiseren, zijn door het wegvalen van het NPLG en het Transitiefonds sterk veranderd. Niks doen en afwachten zijn voor ons geen optie. Daarvoor zijn de opgaven in het landelijk gebied te groot en te urgent. Intrekkingsverzoeken, PAS-melders, een toekomstbestendige landbouw, een leefbaar platteland, achteruitgang van de natuur en voldoende schoon drinkwater zijn onder andere vraagstukken die vragen om aangepakt te worden. Doorgaan alsof er niets veranderd is, is ook geen optie want de mogelijkheden zijn heel anders geworden.

Vanuit onze 3x3 ambitie en de noodzaak van de opgaven zien we een aanpak in het landelijk gebied voor ons met twee parallelle, maar verbonden, trajecten:

- Traject 1 – Het behouden van de energie in de gebieden door aan de slag te gaan met de middelen uit de maatregelpakketten;
- Traject 2 – Het verkennen hoe de samenwerking in het landelijk gebied en het realiseren van de 3x3 ambities met onze gebiedspartners verder vorm kunnen krijgen zonder NPLG en Transitiefonds.

Met het wegvalen van het NPLG en het PPLG Overijssel is ook een stevig fundament weggefallen voor het weer kunnen verlenen van vergunningen en het legaliseren van PAS-melders en het kunnen afwijzen van intrekkingsverzoeken. Over de stand van zaken van de PAS-melders ontvangt u binnenkort een brief van ons.

Aan de slag met de energie in de gebieden (traject 1)

We willen de energie in de gebieden behouden en goede eerste stappen zetten in de gebiedsgerichte aanpak die bijdragen aan onze 3x3 ambitie. De € 234 mln. in de goedgekeurde maatregelpakketten kunnen hiervoor ingezet worden (zie tabel 1). Met het wegvalen van het NPLG en het Transitiefonds zijn deze middelen niet voldoende om onze ambities waar te maken. We willen de beschikbare middelen uit de maatregelpakketten daarom zo effectief mogelijk inzetten.

Tabel 1: overzicht goedgekeurde maatregelpakketten (groen=dragen altijd bij aan 3x3, oranje='heroriëntatie')

Maatregelpakketten	Totaal (in mln.)	Toelichting
Maatregelpakket 1 – brede integrale aanpak		
MP1.1 – landbouwregelingen	€ 66,10	Gericht op verschillende generieke landbouwregelingen voor heel Overijssel.
MP1.2 – sociaaleconomisch	€ 4,82	Gericht op ondersteuning gemeenten bij ontwikkelen VAB-beleid en ondermijning.
Maatregelpakket 2 – gebiedsprocessen		
MP2.1 – proeftuinen	€ 32,34	Gericht op de uitvoering van 6 proeftuinen.
MP2.2 – gebiedsprocessen	€ 68,08	Gericht op de verkennings- en planvormingsfase van 6x6 koploper gebiedsprocessen.
MP2.3 – uitvoeringsmaatregelen (N2000 en GBDA)	€ 18,84	Gericht op uitvoeringsmaatregelen in Natura 2000 en de realisatie van groenblauwe dooradering (GBDA).
Maatregelpakket 3 – grond		
MP3 – grond	€ 43,57	Gericht op de financiering van de afwaardering op basis van (planologische) beperkingen op grond (op vrijwillige basis).

We constateren dat een groot aantal van de maatregelen bijdragen aan de 3x3 aanpak. Dit zijn maatregelen zoals de landbouwregelingen die bijdragen aan een toekomstbestendige landbouwsector in Overijssel, de sociaaleconomische ondersteuning aan de gemeenten, de middelen voor de uitvoering van de groenblauwe dooradering en Natura 2000 en de middelen voor grond. We kiezen ervoor om deze maatregelen zo snel mogelijk in uitvoering te brengen. Een deel van deze middelen is beschikbaar gesteld via subsidieregelingen.

Voor de onderdelen proeftuinen en gebiedsprocessen zien we verschillende varianten voor het vervolg. Bij de proeftuinen speelt dat het Rijk in het Regeerprogramma heeft aangegeven meer regie te willen op de aan de proeftuinen gerelateerde onderwerpen door gerichte inzet van middelen voor agrarisch natuurbeheer. De contouren van de uitvoeringsgerichte en gebiedsspecifieke Rijksaanpak worden in december helder. In het tweede en vierde kwartaal van 2025 volgen Kamerbrieven over deze aanpak. Bij de gebiedsprocessen speelt dat het door het Rijk goedgekeurde pakket alleen geld omvat voor de (voor)verkenning- en planvormingsfase. Door het wegvallen van het Transitiefonds is er nu geen direct zicht op Rijksmiddelen om deze projecten ook daadwerkelijk te realiseren.

We onderscheiden vier scenario's om met de onderdelen proeftuinen en gebiedsprocessen verder te gaan. Die scenario's lichten we hieronder toe:

- 1. We stoppen met de proeftuinen en de gebiedsprocessen**
Voordeel: we geven een duidelijk signaal naar het Rijk en onze gebiedspartners dat we niet verder gaan op de met het PPLG-Overijssel ingeslagen weg;
Nadeel: stoppen past niet bij de ambitie uit het coalitieakkoord om aan te sluiten bij de energie in de gebieden en de ambitie van de 3x3 aanpak. We benutten niet de kans om € 100 mln. te investeren in proeftuinen en gebiedsprocessen en we sluiten niet aan bij de wens van verschillende partners om door te gaan met de koploper gebiedsprocessen.
- 2. We wachten met alles tot er meer duidelijkheid is over het Rijksbeleid**
Voordeel: we hebben geen last van de 'wet van de remmende voorsprong' en we geven een expliciet signaal dat we pas op de plaats maken met de proeftuinen en de koploper gebiedsprocessen;
Nadeel: de energie in de gebieden is moeilijk vast te houden en er is minder tijd voor uitvoering van de maatregelpakketten.
- 3. We gaan uitvoeren zoals met het indienen van de maatregelpakketten bedacht**
Voordeel: we zijn consistent, partijen weten waar ze aan toe zijn en de energie kan benut worden waar die aanwezig is;
Nadeel: er is geen duidelijk beeld over het vervolg, middelen voor realisatie van de gebiedsprocessen en doelen zijn (nog) niet uitgehard waardoor we mogelijk last hebben van 'een remmende voorsprong'.
- 4. We gaan aan de slag met de 6 proeftuinen en de 36 koploper gebiedsprocessen tot en met de verkenningfase en willen met een aantal koploper gebiedsprocessen tot realisatie komen**
Voordeel: waar energie in de gebieden zit, kan deze benut worden, we laten zien wat de realisatie oplevert. We streven naar het verder brengen van alle koplopertrajecten.
Nadeel: zie variant 3 en met alleen de middelen uit de maatregelpakketten kunnen we maar een beperkt aantal koploper gebiedsprocessen in de realisatiefase brengen. Hiervoor moet het Rijk overigens eerst nog toestemming geven.

Wij hebben de voorkeur voor scenario 4 om met de proeftuinen en koploper gebiedsprocessen aan de slag te gaan. Dit doen we met de ambitie om zoveel mogelijk koploper gebiedsprocessen in de realisatiefase te krijgen door, naast het geld dat beschikbaar is via de maatregelpakketten, slim verschillende financiële mogelijkheden (Europa, Rijk, etc.) en instrumenten te combineren. Deze voorkeursrichting wordt ondersteund vanuit de gebiedspartners.

Onze voorkeursvariant houdt in:

- Aan de slag met de koploperprojecten waar energie zit - dit zijn 6 proeftuinen en maximaal 36 gebiedsprocessen – waarbij het onze ambitie is om van de 36 koploper gebiedsprocessen zoveel

mogelijk gebiedsprocessen in de realisatiefase te krijgen. Onze rol is hierbij ondersteunend, begeleidend en faciliterend richting de initiatiefnemers van de koploperprojecten.

- Als de koploperprojecten in de realisatiefase komen, kan dit keuzes vragen van zowel bestuur als politiek. Het kan hierbij gaan om beleidsveranderingen voor bijvoorbeeld grond, kavelruil of vergunningverlening, ruimtelijke afwegingen of financiële keuzes.
- Daarnaast kiezen we, door het wegvallen van het Transitiefonds, voor een aanpak waarbij we breder kijken dan alleen de middelen uit de maatregelpakketten, om zoveel mogelijk koploperprojecten te realiseren. Naast onze eigen financiële mogelijkheden en instrumenten zijn dat middelen van Europa, Rijk, gemeenten, waterschappen en ondernemers. Daar hebben we nu geen zekerheid over en over die onzekerheid moeten we duidelijk zijn. Maar door met onze partners slimme combinaties te maken kunnen we onze ambities voor een goed sociaaleconomisch perspectief, een toekomstbestendige landbouwsector en het herstel van de natuur, het watersysteem en het klimaat waarmaken.
- We werken op basis van 'leren door te doen' door keuzes en dilemma's per individueel gebiedsproces te beoordelen. Hierbij zijn we scherp op wat we zelf wel en niet kunnen en waarbij we anderen nodig hebben om gebiedsprocessen in de realisatiefase te krijgen. Onze eigen kaders moeten hierbij ondersteunend zijn aan de opgaven die er voor een gebied zijn en maatwerk blijft mogelijk.
- We gaan in overleg met het Rijk om de middelen voor proeftuinen en gebiedsprocessen ook voor de realisatiefase te mogen inzetten. Het anders inzetten van middelen vraagt een besluit van het Rijk. Indien nodig vragen we bij Perspectiefnota 2026 extra financiële middelen om onze ambitie waar te maken voor de koploperprojecten.

Verder vormgeven aan de 3x3 samenwerking in de gebieden (traject 2)

We zien dat de gebiedsgerichte samenwerking van onderop, zoals die de laatste jaren is ontwikkeld, breed gedragen wordt, zijn vruchten afwerpt en potentieel nog meer zou kunnen opleveren. Dit krijgen we onder meer terug van onze partners in de provincie. We krijgen dit ook – gevraagd en ongevraagd – terug van de gebiedsinitiatieven waarin boeren, inwoners, grondeigenaren, belangenorganisaties en lokale overheden samenwerken aan het verbeteren van hun gebied.

Daarom zijn we van plan om die vorm van samenwerking met de initiatiefnemers en aan de zes gebiedstafels (Noordwest-Overijssel, Vechtdal, Salland, West-Twente, Noordoost-Twente en Zuidoost-Twente) te bestendigen en – waar het kan – te verstevigen. Waarbij we de focus de komende tijd vooral willen leggen op de realisatie van gebiedsinitiatieven, in de wetenschap dat het bij gebiedsontwikkelingen zonder uitzondering gaat om trajecten van jaren. Dit doen we vanuit de brede aanpak voor het landelijk gebied, de 3x3 aanpak, onder het mom van 'Toekomst voor ons platteland'.

3x3 aanpak

We blijven werken aan de 3x3 aanpak. Dit doen we niet alleen via de maatregelpakketten, maar ook met de programma's Leefbaar Platteland, Agro&Food, de ontwikkeling van een Landbouwvisie, Ontwikkelopgave Natura 2000, veenweide en maatregelen KRW. Ook de communicatie over de 3x3 aanpak staat niet stil. Het nieuwe platform hiervoor, **www.toekomstvooronsplatteland.nl**, is eind oktober gelanceerd. We laten daarmee de verbinding zien tussen de programma's die werken aan een goed sociaaleconomisch perspectief, een toekomstbestendige landbouwsector en het herstel van natuur, het watersysteem en het klimaat. Het platform [toekomstvooronsplatteland.nl](http://www.toekomstvooronsplatteland.nl) is nu gereed in een eerste versie. Dit platform wordt continu geactualiseerd met nieuwe informatie van de provincie en samenwerkingspartners.

Op dit online platform staat het platteland in de volle breedte centraal. De bezoeker vindt gemakkelijk zijn weg en komt snel bij de voor hem relevante informatie terecht. Zoals beschikbare openbare data van het platteland (kennishub), goede voorbeelden van hoe we samen aan de slag zijn (onder meer gebiedsprocessen), een overzicht van regelingen die vanuit verschillende partijen (Rijk, RVO, provincie, etc.) landen op het Overijsselse platteland en informatie over initiatieven vanuit inwoners zelf. Het zorgt daarmee voor de integrale informatievoorziening voor onze 3x3 aanpak.

Rijksbeleid

Het Rijk komt met een andere aanpak om de wettelijke doelen uit het ontwerp-NPLG te realiseren. Het gaat hierbij om wettelijke doelen als de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR), Kaderrichtlijn Water (KRW), Drinkwaterwet, Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (WSN) en de Klimaatwet. In de aanpak van het Rijk verwachten we dat de nadruk komen te liggen op een bedrijfsgerichte doelsturing op de doelen voor klimaat, stikstof en waterkwaliteit waarbij specifieke opgaven gebieds- en uitvoeringsgericht worden opgepakt, met een belangrijke rol voor agrarisch natuurbeheer. Daarbij ondersteunt het Rijk innovatie en vrijwillige bedrijfsbeëindiging.

In de Rijksbegroting zijn middelen beschikbaar gesteld die bijdragen aan de realisatie van de wettelijke doelen. Voor innovatie in de landbouw is landelijk eenmalig € 5 miljard beschikbaar en voor agrarisch natuurbeheer structureel € 500 miljoen per jaar vanaf 2026. De Minister van LNVN heeft aangegeven in december met meer helderheid te komen hoe het Rijk uitvoering gaat geven aan de realisatie van de wettelijke doelen en de inzet van de hiervoor beschikbare middelen.

Vervolgproces

In de commissie Landbouw en Natuur van 27 november 2024 gaan we graag met u in gesprek over de scenario's voor het vervolg PPLG. In december verwachten we vervolgens een besluit te kunnen nemen hoe we vanaf 2025 verder willen werken aan de opgaven in het landelijk gebied. Begin 2025 ontvangt u van ons een voortgangsbrief met een meer uitgewerkte werkwijze, de participatie in de koploperprojecten, de voortgang van de maatregelpakketten en de halfjaarlijkse rapportage over de koploperprojecten. Rond de Perspectiefnota 2026 brengen we, zoals in de motie 'Gebiedsaanpakken vanuit initiatieven van inwoners' is gevraagd, in beeld wat nodig is om zoveel mogelijk koploper gebiedsprocessen in de realisatiefase te brengen. Zowel qua instrumenten, middelen als politieke keuzes.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter, A.P. Heidema

secretaris, N. Versteeg